

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht

Onderwerp	Ontheffing Soortenbescherming	Datum	14 september 2023
Zaaknummer	Z2023-00000614	Team	Vergunningverlening Natuur en Landschap
Briefnummer	D2023-00012187	Van	Servicebureau
Uw referentie	-	Telefoonnr.	030 258 91 11
Ontvangstdatum	30 maart 2023	E-mail	servicebureau@provincie-utrecht.nl
Bijlage	1. Voorschriften bij de ontheffing 2. Voorgeschreven maatregelen 3. Locatie plangebied 4. Locatie aangetroffen verblijfplaatsen		

Ecologisch Adviesbureau Viridis B.V. heeft namens Stichting Cazas Wonen een aanvraag ingediend voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming. De aanvraag heeft betrekking op activiteiten op de locatie Lekoord (complex 1351), Woerden (hierna: plangebied) en heeft zaaknummer Z2023-00000614.

1. Besluit

We hebben op basis van de Wet natuurbescherming en het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht 2017 besloten:

- Ontheffing te verlenen van de verbodsbepaling die genoemd is in artikel 3.1, tweede lid van de Wet natuurbescherming, voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen, van nesten, rustplaatsen of eieren van de huismus en de gierzwaluw.
- Ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen die genoemd zijn in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid van de Wet natuurbescherming, voor zover dit betreft het opzettelijk doden, opzettelijk verstoren en het beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis.

We verlenen de ontheffing voor de periode van de verzenddatum van dit besluit tot en met 30 november 2024.

Aan deze ontheffing van de Wet natuurbescherming hebben we voorschriften en mitigerende en compenserende maatregelen verbonden. Deze voorschriften (bijlage 1 van deze beschikking) en voorgeschreven maatregelen (bijlage 2 van deze beschikking) moeten samen nageleefd worden en maken integraal deel uit van deze ontheffing.

Hieronder kunt u lezen waarom we dit besluit genomen hebben.

2. Motivering van het besluit

2.1 Omschrijving van de aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op het renoveren van 73 eengezinswoningen binnen het plangebied. De werkzaamheden bestaan uit:

- Steigerwerk,
- Schilderwerk,
- Reinigen metselwerk, impregneren en spouwankers aanbrengen,
- Vervangen dakpannen en goten,
- Schoorstenen verwijderen,
- Mogelijk aanbrengen van klimaat adaptieve daken,
- Spouwisolatie,
- Aanbrengen van HR++ beglazing en zr roosters,
- Vervangen ramen en deels voordeuren.

De locatie van het plangebied is opgenomen in bijlage 3 van deze beschikking.

U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, tweede en vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft de huismus (*Passer domesticus*) en van de verbodsbepaling genoemd in artikel 3.1, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft de gierzwaluw (*Apus apus*). Ook vraagt u ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*). U vraagt deze ontheffing aan voor de periode van 15 augustus 2023 tot en met 30 november 2023.

U vraagt ontheffing van de verbodsbepaling genoemd in artikel 3.1, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft de huismus. Dit artikel is echter niet van toepassing. Doordat het plangebied tijdig ongeschikt gemaakt wordt en er passende tijdsige en permanente maatregelen worden getroffen, wordt er zoals genoemd in 3.1, vijfde lid, van de Wet natuurbescherming geen verstoring met wezenlijke invloed voor de staat van instandhouding verwacht. Omdat het verbod op opzettelijk verstoren van de huismus niet overtreden wordt, is ontheffing niet nodig.

2.2 Gevolgde procedure

We hebben de aanvraag behandeld volgens hoofdstuk 5 van de Wet natuurbescherming en afdeling 4.1.1 van de Algemene wet bestuursrecht. Op 28 augustus 2023 heeft u de aanvraag aangevuld.

2.3 Toetsingskader

De huismus en de gierzwaluw zijn beschermd op grond van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. De gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis zijn beschermd op grond van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming.

2.4 Toetsing ontheffingsvoorwaarden

We kunnen de ontheffing voor de Wet natuurbescherming alleen verlenen als voldaan is aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing (alternatievenafweging);
- b. er is een geldig wettelijk belang (belangenafweging);
- c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de huismus en de gierzwaluw, en er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (ecologische beoordeling).

Hieronder leest u de toetsing en conclusies op deze voorwaarden.

a) Alternatievenafweging

Omschrijving van de alternatieven

U heeft onderzocht of er redelijke alternatieven zijn voor de ruimtelijke ingreep. U geeft hierover het volgende aan:

Locatie

“Het project voorziet in de renovatie van de bestaande woningvoorraad. Het project kan derhalve niet op een andere locatie uitgevoerd worden.”

Werkwijze

“Tijdens de werkzaamheden worden alle mogelijke mitigerende uitvoeringsmaatregelen getroffen om effecten op beschermde soorten te voorkomen dan wel te verminderen. In de woningen worden voorzieningen getroffen voor de beschermde soorten. Er worden maatregelen genomen om effecten tijdens werkzaamheden te voorkomen dan wel te verminderen.”

(...)

“Sloop van de woningen leidt tot grotere ecologische nadelen dan renovatie of isolatie, omdat dit het verlies betekent van alle verblijfplaatsen van beschermde soorten.”

Planning

“Bij de planning van de werkzaamheden wordt steeds rekening gehouden met de aanwezige beschermde soorten. Voorafgaand aan de uitvoer van de werkzaamheden wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld door een ecologisch deskundige. In overleg met de uitvoerende partij zal in het werkprotocol een planning worden opgenomen waarin de kwetsbare perioden en de gewenningsperioden voor alternatieve verblijfplaatsen ingecalculereerd wordt.”

Conclusie alternatievenafweging

Hiermee heeft u aangetoond dat er geen redelijke alternatieven zijn waarbij er een minder negatief effect op de beschermde soorten optreedt en om de doelstellingen van het project te bereiken. De werkzaamheden zijn locatie gebonden en de werkwijze is erop gericht om negatieve effecten op de aanwezige verblijfplaatsen van beschermde soorten te voorkomen of te verminderen. De planning ontziet de kwetsbare perioden van de aanwezige beschermde soorten en houdt rekening met de gewenningsperioden die voor de beschermde soorten gelden. De alternatievenafweging is voldoende onderbouwd. Er wordt voldaan aan deze voorwaarde voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming.

b) Belangenafweging

Aangedragen belangen

We toetsen of de ruimtelijke ingreep nodig is op grond van een erkend belang zoals is vastgelegd in de Wet natuurbescherming.

Voor de huismus en de gierzwaluw heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.3, vierde lid, onder b, aanhef en onder 1, van de Wet natuurbescherming: "In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid".

Voor de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, aanhef en onder 3, van de Wet natuurbescherming: "In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten".

Onderbouwing en beoordeling van belangen

U heeft aangegeven dat de renovatiewerkzaamheden nodig zijn, omdat de woningen moeten worden verduurzaamd.

We hebben uw onderbouwing van dit belang beoordeeld. Uit uw onderbouwing en de stukken blijkt dat er inderdaad sprake is van verduurzaming van de woningen en waarom dit nodig is.

In het Klimaatverdrag van Parijs hebben 195 landen afgesproken in 2050 de stijging van de gemiddelde wereldtemperatuur beperkt te hebben tot ruim onder 2 graden Celsius, en zo mogelijk 1,5 graden Celsius. In Nederland zijn afspraken gemaakt in het Energieakkoord van 2013 en in het Klimaatakkoord van 2019. In het Energieakkoord is afgesproken dat alle burgers in 2050 in een energieneutraal huis wonen.

Het doel van het nationale Klimaatakkoord is in Nederland 49% minder broeikasgassen uit te stoten in 2030 in vergelijking met 1990. Om dit doel te bereiken, hebben bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden in het nationale Klimaatakkoord maatregelen en afspraken vastgelegd. Onder andere over de verduurzaming van 1,5 miljoen bestaande woningen voor 2030 volgens een wijkgerichte aanpak. Om deze doelstelling te kunnen bereiken, is grootschalige renovatie van de bestaande woningen nodig.

Bij woningen die in eigendom zijn van woningcorporaties (dit zijn zo'n 100.000 woningen) is de verhuurder verantwoordelijk voor het aanpassen van een woning. De geplande woningrenovaties waarin energiebesparing en andere energieprestatie-verbeterende maatregelen meegenomen zijn, zorgen voor een vermindering van het gebruik van fossiele brandstoffen. Dit leidt tot een verbeterde luchtkwaliteit.

De verduurzaming van bestaande woningen is daarom in het belang van de volksgezondheid.

Door klimaatverandering is niet alleen de volksgezondheid, maar ook de openbare veiligheid in het geding. In de "Nationale Veiligheid Strategie" van 2019 wordt klimaatverandering, in combinatie met de (versnelde) zeespiegelstijging, aangemerkt als een risico voor de samenleving. In Nederland vergroot klimaatverandering bijvoorbeeld het risico op overstromingen (vanuit zee en/of vanuit een rivier). In de "Rijksbrede Risicoanalyse Nationale Veiligheid" van het Analistennetwerk Nationale Veiligheid (2022) wordt beschreven dat klimaatverandering verschillende nationale dreigingen versterkt. Door klimaatverandering wordt de kans op weersextremen groter. Dit is bijvoorbeeld extreme neerslag, extreme hitte en extreme droogte. Dit zijn op zich al

bedreigingen voor de nationale veiligheid, maar de extremen kunnen ook leiden tot verstoringen in de vitale infrastructuur, zoals de drinkwater-, elektriciteits- en telecomvoorzieningen.

Verduurzaming heeft als doel de klimaatverandering te beperken. Daarom is verduurzaming ook in het belang van de openbare veiligheid.

Hiermee heeft u aangetoond dat de ruimtelijke ingreep nodig is vanwege volksgezondheid en openbare veiligheid.

Conclusie belangenafweging

Hiermee heeft u aangetoond dat de ruimtelijke ingreep nodig is vanwege een wettelijk erkend belang. Er wordt voldaan aan deze voorwaarde voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming.

c) Ecologische beoordeling

Uitgevoerd onderzoek

U heeft het plangebied onderzocht of laten onderzoeken op de aanwezigheid van beschermde soorten. U heeft ook onderzocht of laten onderzoeken welk effect de ruimtelijke ingreep heeft op de aanwezige beschermde soorten. Op basis van artikel 3:2 van de Algemene wet bestuursrecht hebben we ons verzekerd van de kwaliteit en zorgvuldigheid van het uitgevoerde ecologisch onderzoek.

Onderzoekresultaten: aanwezige beschermde soorten

- **Huismus**

De huismus is aangetroffen binnen het plangebied. In totaal zijn twaalf nestplaatsen vastgesteld. Er zijn nestplaatsen aangetroffen in de woningen op de volgende adressen binnen het plangebied:

- Lekoord 18 (één nestplaats), aan de achterzijde onder dakpan boven dakgoot;
- Lekoord 19 (één nestplaats), aan de achterzijde onder dakpan bij uitbouw;
- Lekoord 36 (twee nestplaatsen), beiden aan de achterzijde onder dakpan boven dakgoot;
- Lekoord 37 (één nestplaats), aan de achterzijde onder dakpan boven dakgoot;
- Lekoord 38 (één nestplaats), aan de achterzijde onder dakpan boven dakgoot;
- Lekoord 39 (één nestplaats), aan de achterzijde onder dakpan boven dakgoot;
- Lekoord 40 (één nestplaats), aan de achterzijde onder dakpan boven dakgoot;
- Lekoord 41 (één nestplaats), aan de achterzijde onder dakpan boven dakgoot;
- Lekoord 42 (één nestplaats), aan de achterzijde onder dakpan boven dakgoot;
- Lekoord 43 (één nestplaats), aan de voorzijde onder dakpan boven dakgoot;
- Lekoord 44 (één nestplaats), aan de achterzijde onder dakpan boven dakgoot.

- **Gierzwaluw**

De gierzwaluw is aangetroffen binnen het plangebied. Er zijn in totaal twee nestplaatsen vastgesteld. Er zijn nestplaatsen aangetroffen in de woningen op de volgende adressen binnen het plangebied:

- Lekoord 34 (één nestplaats), kopse kant onder de eerste dakpan links vanaf de nok;
- Lekoord 40 (één nestplaats), kopse kant onder de 7e dakpan links vanaf de nok.

- Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is aangetroffen binnen het plangebied. Er zijn in totaal vier zomerverblijfplaatsen en twee paarterritoria vastgesteld. Er zijn verblijfplaatsen aangetroffen in de woningen op de volgende adressen binnen het plangebied:

- Lekoord 15 (zomerverblijfplaats), invliegopening aan de kopse kant onder dakpan links vanaf de nok;
- Lekoord 28 (zomerverblijfplaats), invliegopening aan de achterzijde van de woning;
- Lekoord 62 (twee zomerverblijfplaatsen), invliegopening aan de achterzijde van de woning;
- Lekoord 1, 39 en 40 (paarterritorium), invliegopening onbekend;
- Lekoord 17 t/m 28 (paarterritorium), invliegopening bij Lekoord nummer 26.

(Vorstvrije) verblijfplaatsen kunnen ook als (tijdelijk) winterverblijf voor één of enkele dieren gebruikt worden. Hierdoor kan een individueel winterverblijf niet uitgesloten worden.

- Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis is aangetroffen binnen het plangebied. Er zijn in totaal twee paarverblijfplaatsen vastgesteld. Er zijn verblijfplaatsen aangetroffen op de volgende adressen binnen het plangebied:

- Lekoord 26 (paarverblijfplaats); invliegopening aan de kopse kant;
- Lekoord 35 (paarverblijfplaats); invliegopening aan de kopse kant;

(Vorstvrije) verblijfplaatsen kunnen ook als (tijdelijk) winterverblijf voor één of enkele dieren gebruikt worden. Hierdoor kan een individueel winterverblijf niet uitgesloten worden.

De locaties van de nestplaatsen en verblijfplaatsen zijn opgenomen in bijlage 4 van deze beschikking.

Staat van instandhouding

Huismus

Landelijk

De huismus komt in vrijwel heel Nederland voor (Kennisdocument huismus. BIJ12, versie 2.0 - 2022). De huismussenpopulatie werd in 2017 tussen de 600.000 en 1 miljoen broedparen geschat. Sinds midden jaren tachtig is de landelijke populatie huismussen met ruim 60% afgenomen, met een significante afname in de jaren negentig (Broedvogels in Nederland in 2017. Boele et al, 2019). Het Netwerk Ecologische Monitoring geeft in recente metingen een stabiele huismussenpopulatie sinds het jaar 2000 weer (Broedvogels in Nederland in 2020. Boele et al, 2022). Gegevens van het Punt Transect Tellingen Project tonen echter een lichte afname (Huismus en Ringmus in Nederland meer dan 40 jaar gevolgd. Van Manen, 2020).

De kwaliteit van het leefgebied van de huismus is de afgelopen jaren afgenomen door onder andere renovatie en isolatie van gebouwen, een kleiner voedselaanbod, minder beschutting (Kennisdocument huismus. BIJ12, versie 2.0 - 2022) en roofdieren (Kennisdocument huismus. BIJ12, versie 1.0 - 2017).

Sovon Vogelonderzoek Nederland beoordeelt de landelijke staat van instandhouding van de huismus als matig ongunstig (Het belang van Nederland buiten de Ecologische Hoofdstructuur voor soorten van de Vogelrichtlijn en van bijlage V van de Habitatrichtlijn. Vogel et al, 2013). Logemann et al (Factsheets voor 25 soorten, 2018) beoordelen de landelijke staat van instandhouding als ongunstig – ontoereikend.

Regionaal en lokaal

In het activiteitenplan van 30 maart 2023 heeft u de regionale en lokale staat van instandhouding als volgt onderbouwd:

“De staat van instandhouding van de huismus in Woerden is niet exact bekend. Er zijn onvoldoende gegevens bekend om de exacte staat van instandhouding op lokaal niveau aan te geven. Gezien de aanwezigheid van bebouwing in omliggende wijken en de aanwezigheid van meerdere verblijfplaatsen wordt er vanuit gegaan dat de huismus hier een stabiele populatie heeft.”

Gierzwaluw

Landelijk

In de broedperiode is de gierzwaluw een algemeen voorkomende soort in Nederland, waarbij ze voornamelijk in stedelijk gebied aanwezig kunnen zijn (Factsheets voor 25 soorten. Logemann et al, 2018). De aantallen en aantalsontwikkelingen van gierzwaluwen zijn momenteel onduidelijk. Er wordt geschat dat het aantal broedparen tussen de 45.000 en 70.000 ligt (Gierzwaluw. Stats.sovon.nl. Sovon, 2022). Vanaf 2007 is de broedpopulatie van de gierzwaluw significant afgenomen (Broedvogels in Nederland in 2020. Boele et al, 2022). De gierzwaluw gebruikt vaak jaren achtereen dezelfde nestplaats (Kennisdocument gierzwaluw. BIJ12, versie 1.0 - 2017), maar is een mobiele soort die zich door heel Nederland verspreidt. Het verspreidingsgebied is hierdoor beoordeeld als gunstig (Factsheets voor 25 soorten. Logemann et al, 2018).

Woningrenovatie, nieuwbouw en het Bouwbesluit-verbod van openingen (zoals stootvoegen) in woningen hebben invloed op het aantal nestgelegenheden voor gierzwaluwen. Hierdoor is de kwaliteit van het leefgebied afgenomen (Kennisdocument gierzwaluw. BIJ12, versie 1.0 - 2017).

Sovon Vogelonderzoek Nederland beoordeelde de landelijke staat van instandhouding van de gierzwaluw in 2013 nog als gunstig (Het belang van Nederland buiten de Ecologische Hoofdstructuur voor soorten van de Vogelrichtlijn en van bijlage V van de Habitatrichtlijn. Vogel et al, 2013). Logemann et al (Factsheets voor 25 soorten, 2018) beoordelen de landelijke staat van instandhouding vijf jaar later als ongunstig – ontoereikend.

Regionaal en lokaal

In het activiteitenplan van 30 maart 2023 heeft u de regionale en lokale staat van instandhouding als volgt onderbouwd:

“De staat van instandhouding van de gierzwaluw in Woerden is niet exact bekend. Er zijn onvoldoende gegevens bekend om de exacte staat van instandhouding op lokaal niveau aan te geven. In de afgelopen jaren zijn er enkele onderzoeken gedaan naar de verspreiding van de soort binnen de stadsgrenzen. Gezien de grootschalige aanwezigheid van bebouwing in meerdere omliggende wijken en de aanwezigheid van meerdere verblijfplaatsen wordt er vanuit gegaan dat de gierzwaluw hier een stabiele populatie heeft.”

Gewone dwergvleermuis

Landelijk

De gewone dwergvleermuis is de meest voorkomende vleermuis in Nederland (Kennisdocument gewone dwergvleermuis. BIJ12, versie 1.0 - 2017). De populatieomvang van de gewone dwergvleermuis wordt geschat op 300.000 tot 600.000 dieren (Vleermuizen. Limpens en Thissen, 2014. In Wot-rapport 124, 2014). Over de periode 2015-2020 lijkt er een matige toename te zijn in het aantal waarnemingen van gewone dwergvleermuis. De populatietrend wordt geschat op een toename van ongeveer 3% (Netwerk Ecologische Monitoring 2021 in

Telganger November 2021). Bijna de gehele oppervlakte van Nederland kan gezien worden als verspreidingsgebied voor de gewone dwergvleermuis (Gewone dwergvleermuis. Verspreidingsatlas.nl, 2022).

De gewone dwergvleermuis is voor zijn leefgebied afhankelijk van gebouwen met invliegopeningen (open spouwmuren) en van voldoende voedselaanbod. In de periode 2008-2018 is het aantal van deze gebouwen min of meer gelijk gebleven (Factsheets voor 25 soorten. Logemann et al, 2018). Isolatiwerkzaamheden zorgen voor een verbetering van de energieprestaties van gebouwen, maar ook voor een aantasting van de verblijfplaatsen en daarmee het leefgebied van de gewone dwergvleermuis.

De landelijke staat van instandhouding wordt door Logemann et al (Factsheets voor 25 soorten, 2018) momenteel beoordeeld als ongunstig - ontoereikend, maar gunstig als genoeg mitigerende maatregelen genomen worden. De Zoogdierverseniging beoordeelt de staat van instandhouding als onbekend, met de laatste update van 2018 (Gewone dwergvleermuis. Zoogdierverseniging.nl, 2018).

Regionaal en lokaal

In het activiteitenplan van 30 maart 2023 heeft u de regionale en lokale staat van instandhouding als volgt onderbouwd:

“De staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis in Woerden is niet exact bekend. Er zijn onvoldoende gegevens bekend om de exacte staat van instandhouding op lokaal niveau aan te geven. In de afgelopen jaren zijn er enkele onderzoeken gedaan naar de verspreiding van de soort binnen de stadsgrenzen. Gezien de grootschalige aanwezigheid van bebouwing in meerdere omliggende wijken en de aanwezigheid van meerdere verblijfplaatsen wordt er vanuit gegaan dat de gewone dwergvleermuis hier een stabiele populatie heeft.”

Ruige dwergvleermuis

In het activiteitenplan van 30 maart 2023 heeft u de staat van instandhouding als volgt onderbouwd:

Landelijk

“Van de ruige dwergvleermuis zijn meestal gegevens beschikbaar van paarverblijfplaatsen in de nazomer. Afgezien van enkele uitzonderingen zijn kraamkolonies niet bekend in Nederland, daarnaast gebruiken ruige dwergvleermuizen holtes in bomen als kraamverblijven. Omdat een groot deel van de populatie afkomstig is uit gebieden ten noordoosten van Nederland is de jaarlijkse aanwas onder meer afhankelijk van omstandigheden in het voortplantingsgebied. Hierdoor kunnen de aantallen van jaar tot jaar fors verschillen. Dit maakt het lastig om uitspraken te doen over de staat van instandhouding en wordt deze beoordeeld als onbekend.”

Regionaal en lokaal

“De staat van instandhouding van de ruige dwergvleermuis in Woerden is niet exact bekend. Er zijn onvoldoende gegevens bekend om de exacte staat van instandhouding op lokaal en regionaal niveau aan te geven. In de afgelopen jaren zijn er diverse onderzoeken gedaan naar de verspreiding van de soort binnen de bebouwde kom van Woerden. Gezien de grootschalige aanwezigheid van bebouwing in meerdere omliggende wijken en de aanwezigheid van meerdere verblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis wordt ervan uit gegaan dat de ruige dwergvleermuis hier een stabiele populatie heeft.”

Effect van de ruimtelijke ingreep op de aanwezige beschermde soorten

De werkzaamheden zullen twaalf nestplaatsen van de huismus, twee nestplaatsen van de gierzwaluw, vier zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en twee paar- winterverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis vernielen.

Hierdoor worden de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis verstoord en in sommige gevallen mogelijk gedood door de verborgen leefwijze van de soorten.

Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming. Ontheffing van de Wet natuurbescherming is daarom noodzakelijk.

Mitigerende (verzachtende) en compenserende (vervangende) maatregelen

U heeft mitigerende en compenserende maatregelen voorgesteld om de negatieve ecologische effecten van de werkzaamheden te beperken.

We hebben (een deel van) de voorgestelde mitigerende en compenserende maatregelen goedgekeurd. Deze staan in bijlage 2 van deze beschikking. In bijlage 1 van deze beschikking vindt u de extra mitigerende en compenserende maatregelen die noodzakelijk zijn om de negatieve effecten van de werkzaamheden te verzachten.

Voordat u start met de werkzaamheden plaatst u tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen op hiervoor geschikte locaties. De in bijlage 2 van deze beschikking genoemde tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis (24 stuks) voldoen in hoogte niet aan de in het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (juli 2017, versie 1.0) en het Kennisdocument Ruige dwergvleermuis (juli 2017, versie 1.0) genoemde afmetingen. De aangegeven maten dienen aangehouden te worden als afmeting van de binnenzijde, en daarmee functioneel beschikbare ruimte. De door u aangegeven hoogte van 42 centimeter wijkt daarom teveel af van de beoogde hoogte van 50 centimeter.

Daarom moet er 50% extra alternatieve, tijdelijke maatregelen worden aangebracht (12 stuks), met inachtnaam van de aandachtspunten genoemd in deze twee Kennisdocumenten. Deze extra maatregelen moeten zo snel mogelijk aangebracht worden na verzenddatum van dit besluit en uiterlijk vóór 15 oktober 2023, echter hiervoor wordt géén extra gewenningsperiode nodig geacht. Wij hebben hiervoor een voorschrift opgenomen in bijlage 1.

Voordat u start met de werkzaamheden en buiten de meest kwetsbare periode maakt u de vastgestelde verblijfplaatsen ongeschikt. In het activiteitenplan van 30 maart 2023 geeft u de perioden tussen 1 april - 1 mei en tussen 15 augustus - 1 november aan voor het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Voor de ruige dwergvleermuis is 15 augustus – 1 oktober echter de kwetsbare paarperiode, welke ontzien moet worden. De geschikte perioden voor ongeschikt maken zijn voor een paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis daarom tussen 15 april – 15 mei en in oktober. Mochten de weersomstandigheden in oktober niet voldoende geschikt zijn, dan kan bij uitzondering het ongeschikt maken ook uitgesteld worden tot en met de eerste week van november.

In de door u voorgestelde planning zal het ongeschikt maken medio augustus plaatsvinden. Het ongeschikt maken mag alleen plaatsvinden binnen de onthefde periode, en ter verduidelijking van de geschikte periode van de ruige dwergvleermuis hebben wij een voorschrift opgenomen in bijlage 1.

U plaatst voldoende geschikte alternatieve verblijfplaatsen als permanente compensatie van de aan te tasten verblijfplaatsen. De tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen blijven lang genoeg aanwezig om de gewenningsperiode voor de permanente alternatieve verblijfplaatsen te overbruggen.

We hebben voorschriften opgenomen over het monitoren van de permanente compensatie voor de huismus. Binnen het plangebied zijn 12 nestplaatsen vastgesteld, waarvan 10 op zeer korte afstand van elkaar. Deze nesten vormen een bolwerk, waardoor monitoring op de effectiviteit van de permanente compensatie van belang is voor het bewaken van de staat van instandhouding van de huismus.

Conclusie ecologische beoordeling

Het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden zorgen ervoor de ingreep niet tot verslechtering leidt van de staat van instandhouding van de huismus en gierzwaluw en er geen afbreuk gedaan wordt aan het streven de populaties van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. Er wordt voldaan aan deze voorwaarde voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming.

2.5 Conclusie toetsing aan de ontheffingsvoorwaarden

U heeft voldaan aan alle drie de voorwaarden voor een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming. Daarom verlenen we u ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid en 3.8, eerste lid van de Wet natuurbescherming.

Aan deze ontheffing van de Wet natuurbescherming hebben we voorschriften en mitigerende en compenserende maatregelen verbonden. Deze voorschriften (bijlage 1 van deze beschikking) en voorgeschreven maatregelen (bijlage 2 van deze beschikking) moeten samen nageleefd worden en maken integraal deel uit van deze ontheffing.

3. Aanvullende informatie

3.1 Inwerkingtreding van dit besluit en verzending van deze beschikking

Dit besluit treedt in werking vanaf het moment dat het aan u verzonden is.

De mededeling van dit besluit verschijnt binnen twee werkdagen na verzending ook op www.officiëlebekendmakingen.nl.

De provincie hecht veel waarde aan een goede samenwerking en bevordert dat de verschillende overheidsinstanties zo veel mogelijk gecoördineerd optreden. Informatie-uitwisseling is daarom belangrijk.

We verzenden deze beschikking aan Ecologisch Adviesbureau Viridis B.V. en een afschrift van de beschikking aan:

- Stichting Cazas Wonen;
- Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht;
- Gemeente Woerden.

3.2 Bezwaar indienen

Belanghebbenden kunnen bij Gedeputeerde Staten van Utrecht bezwaar indienen tegen dit besluit binnen zes weken na de verzenddatum van deze beschikking. De datum van ontvangst van het ondertekende bezwaarschrift bepaalt of het binnen deze termijn van zes weken valt. We raden u daarom aan zo snel mogelijk het bezwaarschrift in te dienen. U kunt op de volgende manieren een bezwaarschrift indienen:

- Via het formulier “Bezwaar maken tegen een beslissing van de provincie”. U vindt dit formulier op www.provincie-utrecht.nl.
- Via een zelfgeschreven bezwaarschrift.

Print het ingevulde formulier of het zelfgeschreven bezwaarschrift, onderteken het met een “natte handtekening” en stuur het inclusief eventuele bijlagen per post naar:

Provincie Utrecht
t.a.v. de secretaris van de Awb-adviescommissie
Postbus 80300
3508 TH Utrecht

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn geen kosten verbonden.

Let op: het indienen van een bezwaarschrift stelt de inwerkingtreding van het besluit niet uit. Vindt u het belangrijk dat een rechter met spoed kijkt naar de werking van het besluit, voordat Gedeputeerde Staten van Utrecht een beslissing nemen op uw bezwaarschrift? Dan heeft u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. Een voorlopige voorziening is een apart proces, naast het bezwaar. Het is een speciale maatregel zolang het bezwaar nog in behandeling is. De voorzieningenrechter kijkt in dat geval of er een spoedeisend belang is en komt met een uitspraak of de werkzaamheden op basis van het besluit wel of niet mogen starten of doorgaan. U moet op het moment dat u een voorlopige voorziening aanvraagt al wel een bezwaarschrift ingediend hebben. Het verzoek om een voorlopige voorziening stuurt u naar:

Voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland
Sector bestuursrecht
Postbus 16005
3500 DA Utrecht

Aan de behandeling van een voorlopige voorziening zijn kosten verbonden. Meer informatie hierover vindt u op www.rechtspraak.nl.

3.3 Andere ontheffingen, vergunningen of toestemmingen

Het kan zijn dat u voor uw project ook andere ontheffingen, vergunningen of toestemmingen nodig heeft op grond van andere wetten of verordeningen. Bijvoorbeeld wanneer een gebied beschermd is op basis van een bestemmingsplan/omgevingsplan of de Algemene plaatselijke verordening. We raden u dan ook aan om hierover zo snel mogelijk contact op te nemen met de gemeente waarin het plangebied ligt. Heeft u vanuit het bestemmingsplan/omgevingsplan of de Algemene plaatselijke verordening toestemming nodig voor de ruimtelijke ingreep? Dan kunt u pas beginnen met het uitvoeren van de werkzaamheden als u alle toestemmingen ontvangen heeft. Neem voor meer informatie hierover contact op met uw gemeente en/of regionale uitvoeringsdienst.

Heeft u een vraag over dit besluit? Neem dan contact op met het Servicebureau Domein Landelijke Leefomgeving via servicebureau@provincie-utrecht.nl en 030 258 91 11.

Wanneer u contact opneemt, geef dan het zaaknummer van de aanvraag door (dit zaaknummer vindt u bovenaan deze beschikking). Dan kunnen we u zo snel mogelijk helpen.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

Valid Signed door
op 14-09-2023

Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

Bijlage 1: Voorschriften bij de ontheffing

We hebben aan deze ontheffing de volgende voorschriften verbonden:

1.1 Algemeen

1. We verlenen de ontheffing alleen voor de soorten en verboden handelingen die in dit besluit genoemd zijn.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag uitgevoerd worden, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders aangegeven is.
3. Worden er bij de uitvoering van de werkzaamheden andere beschermde soorten aangetroffen? Of zijn er andere verboden handelingen noodzakelijk? Dan moet de ontheffinghouder direct contact opnemen met het servicebureau van de provincie Utrecht (servicebureau@provincie-utrecht.nl of Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht).
4. Deze ontheffing kan alleen gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

1.2 Voorafgaand aan de werkzaamheden

5. De ontheffinghouder moet een ecologisch werkprotocol opstellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het ecologisch werkprotocol moet daarnaast de volgende aspecten bevatten:
  - a. Omschrijving van het plangebied (inclusief kaart);
  - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
  - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
  - d. Informatie en contactgegevens van de begeleidend ecooloog;
  - e. Een overzicht van de activiteiten die door de ecooloog begeleid zijn/worden;
  - f. De manier waarop omgegaan is/wordt met onverwacht aangetroffen (beschermde) soorten binnen het plangebied.
6. De ontheffinghouder moet minimaal twee weken voor de start van de werkzaamheden die invloed hebben op de beschermde soorten het meldingsformulier 'Start werkzaamheden soortenbescherming' volledig invullen en indienen. U vindt dit formulier op www.rudutrecht.nl. Bij de melding moet u het ecologisch werkprotocol bijvoegen.

1.3 Tijdens de werkzaamheden

7. De werkzaamheden en de in deze bijlage genoemde voorschriften moeten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing verleend is. We sluiten voor de deskundigheidseisen aan bij de eisen die de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) hieraan stelt. De ecologisch deskundige moet in ieder geval aanwezig zijn in het plangebied bij de start van de werkzaamheden, voor zover deze invloed hebben op een beschermde soort.
8. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden moet een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig zijn en op verzoek getoond worden aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
9. Tijdens de werkzaamheden moet een logboek bijgehouden worden. In het logboek worden de gemaakte ecologische keuzes vastgelegd, zoals het goedkeuren/vrijgeven door een deskundige, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol (indien goedgekeurd door het bevoegd gezag) en gekozen mitigerende en compenserende maatregelen en de locatie daarvan. In het logboek worden in ieder geval de relevante resultaten geregistreerd van de uitgevoerde handelingen die omschreven zijn in de voorschriften bij dit besluit (bijlage 1 van deze beschikking).

10. De voorgeschreven mitigerende en compenserende maatregelen in bijlage 2 van deze beschikking moeten opgevolgd worden.
11. De nestplaatsen van de huismus moeten voorafgaand aan de werkzaamheden ongeschikt te worden gemaakt.
  - a. Het ongeschikt maken dient plaats te vinden buiten het broedseizoen van de huismus. Dit is nodig omdat het nest tijdens de werkzaamheden niet in gebruik mag zijn. Het broedseizoen is van 1 maart tot en met 31 augustus, of tot en met 30 september bij late legsels. Het ongeschikt maken mag niet gebeuren tijdens periodes van vorst.
  - b. Er mag niet ongeschikt worden gemaakt voordat de huismus voldoende tijd heeft gehad om te wennen aan de tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen voor de soort. De gewenningsperiode is drie maanden, conform het Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2023).
12. Bij het aanbrengen van de (direct) permanente maatregelen voor de gierzwaluw, dient het Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, juli 2023) als leidend aangehouden te worden.
13. Er moet 50% extra alternatieve, tijdelijke maatregelen voor de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis worden aangebracht (12 stuks), met inachtnaam van de aandachtspunten genoemd in het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (meest recente versie) en Kennisdocument Ruige dwergvleermuis (meest recente versie). Deze extra maatregelen moeten zo snel mogelijk aangebracht worden na verzenddatum van dit besluit en uiterlijk vóór 15 oktober 2023, echter hiervoor wordt géén extra gewenningsperiode nodig geacht.
14. Het ongeschikt maken van de paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis dient uitgevoerd te worden buiten de kwetsbare periode. De geschikte perioden voor het ongeschikt maken zijn daarom tussen 15 april – 15 mei en in oktober. Mochten de weersomstandigheden in oktober niet voldoende geschikt zijn, dan kan bij uitzondering het ongeschikt maken ook uitgesteld worden tot en met de eerste week van november.
15. Na het ongeschikt maken van de verblijfplaats(en) moet het plangebied natuurvrij worden verklaard door een ecologisch deskundige. Het natuurvrij verklaren mag pas gedaan worden na vier aaneengesloten nachten met gunstige weersomstandigheden op ten minste twee dagen. Gunstige weersomstandigheden zijn: een temperatuur van minimaal 10 graden C° bij zonsondergang, droog en geen harde wind. Als het gebouw niet natuurvrij wordt verklaard, moet worden gecontroleerd of en geborgd dat de verblijfplaatsen ongeschikt zijn gemaakt. Pas wanneer geen verblijfplaatsen meer worden aangetroffen kan het plangebied voor de werkzaamheden worden vrijgegeven.

1.4 Na afloop van de werkzaamheden

16. Na afronding van de werkzaamheden moet de ontheffinghouder het meldingsformulier 'Einde werkzaamheden soortenbescherming' volledig invullen en indienen. U vindt dit formulier op www.rudutrecht.nl. Bij de melding moet u het ecologisch werkprotocol zoals omschreven in deze voorschriften bijvoegen.

1.5 Monitoring

17. Om te bepalen of soortgerichte beschermingsmaatregelen voldoende effectief zijn, moeten deze worden gemonitord. Er moet monitoring plaatsvinden op de functionaliteit van permanente alternatieve verblijfplaatsen voor de huismus.
18. Het monitoringsonderzoek moet minimaal worden gericht op de volgende onderzoeksvragen:
  - a. of de huismus gebruik maken van de aangeboden permanente alternatieve verblijfplaatsen;
  - b. met welke aantallen van de soort hiervan gebruik wordt gemaakt.

19. Het monitoringsonderzoek moet worden uitgevoerd volgens het op dat moment vastgestelde Kennisdocument Huismus (BIJ12).
20. Het monitoringsonderzoek start tijdens het eerstvolgende broedseizoen van de huismus nadat de permanente alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd zijn. Vervolgens moet het monitoringsonderzoek jaarlijks worden uitgevoerd tot en met vijf jaar na het realiseren van de permanente alternatieve verblijfplaatsen. Volgens de aangeleverde planning van het project betekent dit dat de monitoring plaatsvindt in 2024, 2025, 2026, 2027 en 2028.
21. De monitoringsresultaten worden, voor zover dit waarnemingen van beschermde soorten betreft, geregistreerd in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Dit gebeurt voordat de monitoringsrapportage aan de RUD Utrecht wordt verstuurd.
22. De monitoringsrapportage moet minimaal de volgende onderdelen bevatten:
  - c. Onderzoeksgegevens (data, tijdstippen, weersomstandigheden en onderzoeksmethode);
  - d. Beschrijving van de onderzochte maatregelen (datum van realiseren, beschrijving van locatie en directe omgeving, foto's van de maatregelen en locaties van de maatregelen op kaart of luchtfoto, technische beschrijving van de maatregelen, zoals: (constructie)tekeningen, typenummer bij prefab, afmetingen, aantal, materiaal, aantal lagen, etc.);
  - e. Onderzoeksresultaten (vastgestelde soort, functie en aantallen individuen);
  - f. Conclusie waaruit blijkt in hoeverre de maatregelen functioneren voor dezelfde soort, dezelfde functie en dezelfde aantallen individuen als in de oorspronkelijke situatie (voordat de werkzaamheden werden uitgevoerd);
  - g. Bewijs van registratie van waarnemingen van beschermde soorten in de NDFF.
23. De monitoringsrapportage moet uiterlijk op 1 oktober van het jaar waarin de monitoring is uitgevoerd worden verstuurd aan de RUD Utrecht via handhaving-wnb@rudutrecht.nl. Vermeld hierbij het zaaknummer van de ontheffing en de locatie.

De monitoringsresultaten kunnen gevolgen hebben voor de verplichtingen die zijn verbonden aan de ontheffing:

- h. Als voor het einde van de monitoringsperiode blijkt dat door de maatregelen de gewenste effecten behaald zijn, kan het bevoegd gezag besluiten dat eerder gestopt mag worden met de monitoring;
- i. Als blijkt dat de maatregelen niet de gewenste effecten hebben gehad, kan het bevoegd gezag extra maatregelen opleggen.
- j. Als de planning wijzigt waardoor ook het startjaar van de monitoring wijzigt, dient dit gemeld te worden bij de RUD.

Bijlage 2: Voorgeschreven maatregelen

Bron: "Activiteitenplan Lekoord te Woerden GroenWest" van 30 maart 2023

2.3 Mitigatie en compensatie vleermuizen

Het mitigeren van negatieve effecten op vleermuizen bestaat uit twee onderdelen:

1. het voorkomen van het doden van dieren,
2. het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen. Dit wordt volgens een vast stramien, conform de bestaande kennisdocumenten uitgevoerd. De specifieke mitigerende maatregelen zijn hier beschreven.

De plaats waar deze mitigatie en/of compensatie moet worden uitgevoerd wordt veelal per huisnummer aangeduid.

Het moment waarop de mitigerende maatregelen en werkzaamheden uitgevoerd worden is naast de kwetsbare periode en de gewenningsperiode ook afhankelijk van bijvoorbeeld de weersomstandigheden en de omgeving van de woningblokken. De planning c.q. fasering van de mitigerende maatregelen en werkzaamheden wordt nader overeengestemd met een ecologisch deskundige.

2.3.1 Voorkomen van doden

- Alle woningblokken die binnen deze aanvraag vallen worden op plaatsen waar verblijfplaatsen aanwezig of te verwachten zijn voorafgaande aan de werkzaamheden ongeschikt gemaakt; dit wordt gedaan door het plaatsen van 'exclusion flaps'.
- De exclusion flaps worden geplaatst in de minst gevoelige periode van vleermuizen tussen 15 augustus en 1 november, zie Tabel 2.1.
- Er wordt door een ecologisch deskundige gecontroleerd of het gebouw, na het plaatsen van de 'exclusion flaps', nog gebruikt wordt door vleermuizen. Deze controles worden bij voorkeur gedaan door in de ochtend bij het inzwermen te controleren of de exclusie functioneert en dieren buitensluit (twee uur voor zonsopgang). Wanneer dit niet mogelijk is worden de controles uitgevoerd in de avond (twee uur na zonsondergang).
- Wanneer blijkt dat er nog vleermuizen gebruik maken van de woningblokken dan zal het hiervoor omschreven proces herhaald worden tot dat het gebouw vrijgegeven kan worden van vleermuizen.
- Na vrijgave kunnen de werkzaamheden starten.

2.3.2 Gebruik van steigers

- Bij het bouwen van steigers en tijdens de werkzaamheden moet rekening worden gehouden met invliegopeningen van de verblijfplaatsen van vleermuizen die behouden blijven of zijn aangebracht. Het gaat hier specifiek om de stootvoegen, kantpannen en de tijdelijke vleermuiskasten. Deze mogen door de steigers niet worden afgedicht. De steigers zullen in verband met het in/uitvliegen van vleermuizen op gerichte plaatsen niet voorzien worden van doeken/schermen en zullen onder begeleiding van een ecooloog geplaatst worden om te verzekeren dat de in/uitvliegopeningen vrij van obstructies zijn.

2.3.3 Paar- en zomerverblijven

Er moeten minimaal 24 verblijfplaatsen voor vleermuizen worden aangeboden ter mitigatie van 4 zomer- en paarverblijfplaatsen voor de gewone en ruige dwergvleermuis en 2 paarverblijven van de ruige dwergvleermuis. Dit wordt gerealiseerd door middel van tijdelijke en permanente kasten.

Tijdelijke alternatieven

- Er moeten minimaal 24 tijdelijke verblijfplaatsen voor vleermuizen worden aangeboden. Hiertoe worden er tijdelijke verblijfplaatsen aangeboden op de woningen aan het aangrenzende IJsseloord:
  - IJsseloord 1, 1 kast
  - IJsseloord 6, 1 kast
  - IJsseloord 7, 1 kast
  - IJsseloord 10, 1 kast
  - IJsseloord 14, 1 kast
  - IJsseloord 15, 1 kast
  - IJsseloord 17, 1 kast
  - IJsseloord 24, 1 kast
  - IJsseloord 40, 1 kast
  - IJsseloord 48, 1 kast
  - IJsseloord 49, 1 kast
  - IJsseloord 54, 1 kast
  - IJsseloord 59, 1 kast
  - IJsseloord 60, 1 kast
  - IJsseloord 66, 1 kast
  - IJsseloord 68, 1 kast
  - IJsseloord 69, 1 kast
  - IJsseloord 76, 1 kast
  - IJsseloord 82, 1 kast
  - IJsseloord 126 (appartementencomplex noord- en zuidgevel), 2 kasten
  - IJsseloord 170 (appartementencomplex noord- en zuidgevel), 2 kasten

- De tijdelijke vleermuiskasten zijn kasten gemaakt van Okoume FSC hout plaatmateriaal 15mm en een geëxpandeerde kurk binnenzijde van 20mm met een afmeting van 140x290x570mm (Afbeelding 2.1).

- De tijdelijk alternatieve verblijfplaatsen worden uiterlijk op 15 februari 2023 geplaatst. Bij het plaatsen van de tijdelijke kasten wordt rekening gehouden met de volgende voorwaarde: binnen 200m van het plangebied, minimaal 2,8m hoogte, vrije invliegopening en op verschillende windrichtingen.

Afbeelding 2.1 | Type tijdelijke vleermuiskast

Permanente alternatieven

- Er moeten minimaal 24 verblijfplaatsen voor vleermuizen worden aangeboden. Hiervoor worden in metselstenen aangebracht. Het betreft hier geschakelde inbouwstenen (bestaande uit IB VL 06 + IB VL 07 of vergelijkbaar). Deze alternatieve verblijfplaatsen worden geplaatst in de volgende woningen (Figuur 2.2):
  - 2x in de kopgevel van Lekoord 1
  - 1x in de kopgevel van Lekoord 15
  - 1x in de kopgevel van Lekoord 16
  - 2x in de kopgevel van Lekoord 26
  - 2x in de kopgevel van Lekoord 27
  - 1x in de kopgevel van Lekoord 34
  - 1x in de kopgevel van Lekoord 35
  - 1x in de kopgevel van Lekoord 39
  - 1x in de kopgevel van Lekoord 40
  - 2x in de kopgevel van Lekoord 46
  - 1x in de kopgevel van Lekoord 47
  - 2x in de kopgevel van Lekoord 52
  - 2x in de kopgevel van Lekoord 53
  - 2x in de kopgevel van Lekoord 64
  - 2x in de kopgevel van Lekoord 65
  - 1x in de kopgevel van Lekoord 73
- De permanente mitigatie worden tijdens de werkzaamheden aangebracht.

2.4 Mitigatie en compensatie jaarrond beschermde nesten

Het aanbieden van de permanente alternatieve voorzieningen wordt volgens een vast stramien, conform de bestaande kennisdocumenten uitgevoerd de specifieke mitigerende maatregelen zijn hier beschreven.

De plaats waar de mitigatie en/of compensatie moet worden uitgevoerd wordt veelal per huisnummer aangeduid.

Het moment waarop de mitigerende maatregelen en werkzaamheden uitgevoerd worden is naast de kwetsbare periode en de gewenningsperiode ook afhankelijk van bijvoorbeeld de weersomstandigheden en de omgeving van de woningblokken. De planning c.q. fasering van de mitigerende maatregelen en werkzaamheden wordt nader overeengestemd met een ecologisch deskundige.

2.4.1 Huismussen

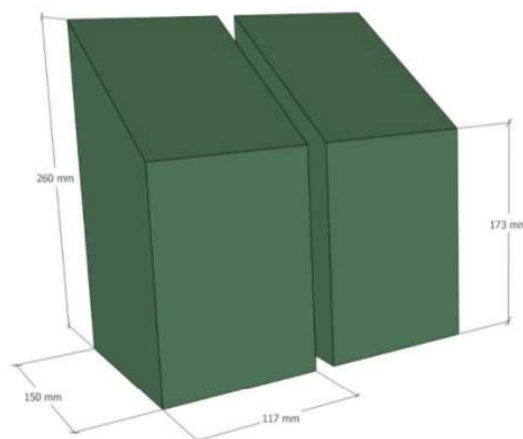
Tijdelijke alternatieven

- Er moeten minimaal 24 tijdelijke verblijfplaatsen voor huismussen worden aangeboden. Hiertoe worden er tijdelijke verblijfplaatsen aangeboden op de woningen:
  - Lekoord 1
  - Lekoord 2
  - Lekoord 10
  - Lekoord 13
  - Lekoord 16
  - Lekoord 18
  - Lekoord 20
  - Lekoord 39

- Lekoord 44
- Lekoord 46
- Lekoord 68
- Lekoord 69
- De tijdelijke huismuskasten zijn kasten gemaakt van Okoume FSC hout plaatmateriaal 15mm met twee compartimenten (Afbeelding 2.2 en 2.3). Door gebruik te maken van een kast met twee compartimenten is één kast voldoende voor de mitigatie van één nestlocatie.
- De tijdelijk alternatieve verblijfplaatsen worden op uiterlijk 15 februari 2023 geplaatst. Bij het plaatsen van de tijdelijke kasten wordt rekening gehouden met de volgende voorwaarde: binnen 200m van de oorspronkelijke nestplaats, minimaal 2m hoogte, vrije invliegopening en op verschillende de noordelijke of oostelijke windrichting tenzij ze onder de dakgoot geplaatst kunnen worden.

Afbeelding 2.2 | Type tijdelijke huismuskast

Afbeelding 2.3 | Afmetingen tijdelijke huismuskast

Permanente alternatieven

- Er kan niet aan de (daken van de) woningen gewerkt worden als huismussen broeden, globaal van 1 maart t/m 31 augustus, zie Tabel 2.1.
- Er moeten minimaal 24 alternatieve verblijfplaatsen voor huismussen worden aangeboden. Hiertoe wordt er maatwerk toegepast zodat deze geschikt worden voor vestiging van de huismus, ook waar nu geen huismussen broeden. Dit wordt gerealiseerd door het plaatsen van aangepast vogelschroot op de volgende locaties;
  - Voorzijde Lekoord 1 t/m 15,
  - Voorzijde Lekoord 16 t/m 26,
  - Voor- en achterzijde Lekoord 27 t/m 34,
  - Voor- en achterzijde Lekoord 35 t/m 39,
  - Voor- en achterzijde Lekoord 40 t/m 46,
  - Voor- en achterzijde Lekoord 47 t/m 52,
  - Voorzijde Lekoord 53 t/m 64,
  - Voorzijde Lekoord 65 t/m 73.

Het geschikt maken voor de huismus op deze wijze heeft de voorkeur boven het plaatsen van inmetSELstENen, aangezien op deze wijze de potenties voor vestiging van de huismus maximaal vergroot worden (ver boven de benodigde 'compensatiefactor 2'). Welke optie wordt gekozen zal, in overleg met de aannemer, in het Ecologisch Werkprotocol worden beschreven.

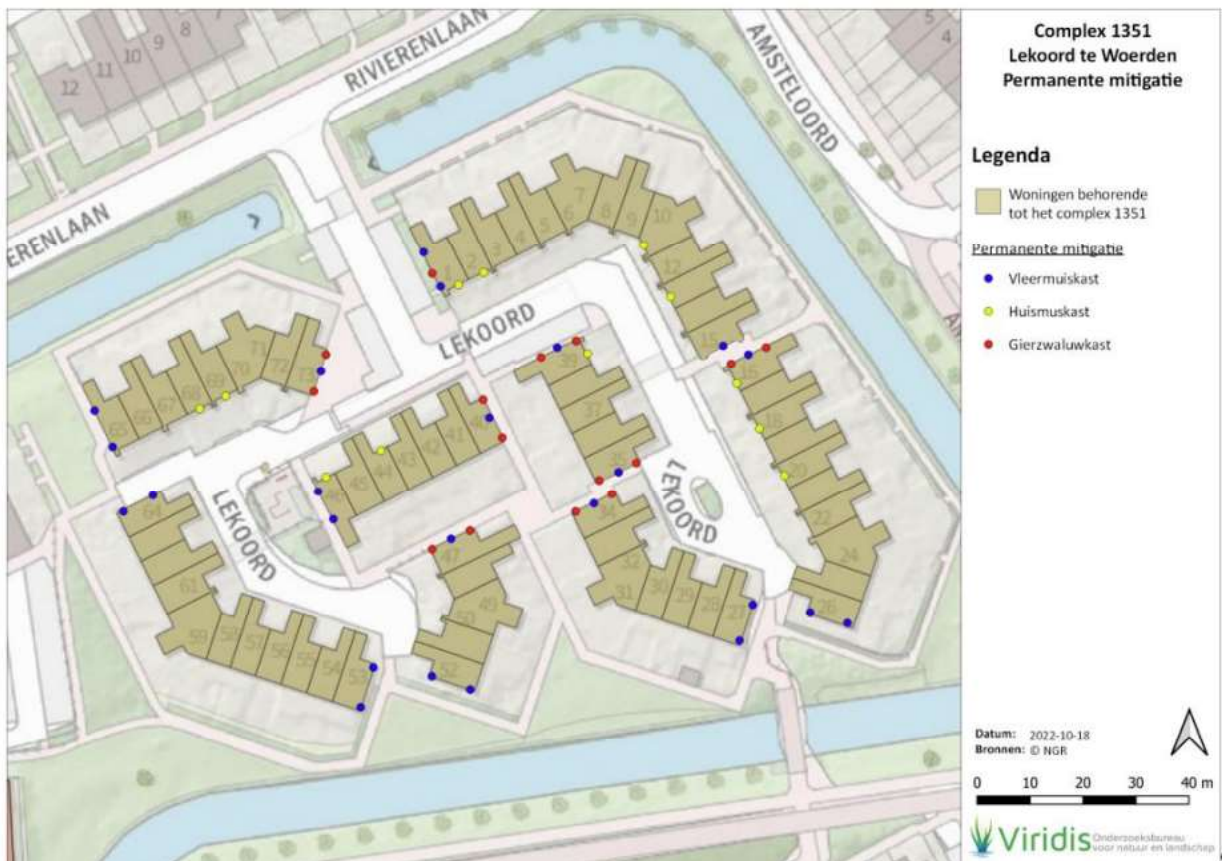
- Hoewel het altijd de voorkeur heeft om maatwerk toe te passen, kan er voor de alternatieve verblijfplaatsen ook gebruik gemaakt worden van inmetstelstenen. Het betreft hier 24 inbouwstenen bestaande uit NK HM 06 of 07 of vergelijkbaar. Deze alternatieve verblijfplaatsen worden geplaatst in de volgende woningen:
  - 2 in de voorzijde van Lekoord 1
  - 2 in de voorzijde van Lekoord 2
  - 2 in de voorzijde van Lekoord 10
  - 2 in de voorzijde van Lekoord 13
  - 2 in de voorzijde van Lekoord 16
  - 2 in de voorzijde van Lekoord 18
  - 2 in de voorzijde van Lekoord 20
  - 2 in de voorzijde van Lekoord 39
  - 2 in de voorzijde van Lekoord 44
  - 2 in de voorzijde van Lekoord 46
  - 2 in de voorzijde van Lekoord 68
  - 2 in de voorzijde van Lekoord 69
- De permanente alternatieve verblijfplaatsen worden tijdens de werkzaamheden aan het complex geplaatst. De beoogde locaties voor de permanente kasten zijn weergegeven in figuur 2.1.

2.4.2 Gierzwaluw

- Er kan niet aan de (daken van de) woningen gewerkt worden als gierzwaluwen in Nederland zijn, globaal tussen 15 april t/m 15 augustus, zie Tabel 2.1.
- Indien het niet anders kan dan dat er in de broedperiode toch werkzaamheden plaatsvinden dienen voorafgaand aan de broedperiode alle nestlocaties ongeschikt gemaakt te worden.
- Er moeten minimaal 15 alternatieve verblijfplaatsen voor gierzwaluwen worden aangeboden. Het betreft hier inmetstelstenen uit de serie IB GZ of vergelijkbaar. Deze alternatieve verblijfplaatsen worden geplaatst in de volgende woningen:
  - 1 in de kopgevel van Lekoord 1,
  - 2 in de kopgevel van Lekoord 16,
  - 2 in de kopgevel van Lekoord 34,
  - 2 in de kopgevel van Lekoord 35,
  - 2 in de kopgevel van Lekoord 39,
  - 2 in de kopgevel van Lekoord 40,
  - 2 in de kopgevel van Lekoord 47,
  - 2 in de kopgevel van Lekoord 73.
- De permanente alternatieve verblijfplaatsen worden tijdens de werkzaamheden aan het complex geplaatst.

Tabel 2.1 | De kwetsbare periodes per soort(groep). In deze periode mogen er geen werkzaamheden plaatsvinden die negatieve invloed hebben op de genoemde soorten.

Soort(groep)	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sept	okt	nov	dec
Gewone dwergvleermuis	■	■	■		■	■	■				■	■
Huismus			■	■	■	■	■	■				
Gierzwaluw				■	■	■	■	■				

Figuur 2.1 | Overzichtskartaal met te realiseren permanente mitigatie binnen complex 1351 te Woerden.

Bron: "Beantwoording aanvullende vragen Z2023-00000612" van 28 augustus 2023.

Tijdelijke maatregelen

Huismus

1. In het activiteitenplan van 19 december 2022 geeft u aan dat de tijdelijk alternatieve verblijfplaatsen voor de huismus geplaatst zijn vóór 15 februari 2023 op minimaal 2 meter hoogte. Het Kennisdocument Huismus (BIJ12, februari 2023) geeft 3 meter als minimale hoogte aan. Graag vernemen wij hoe u de maatregelen hieraan zal laten voldoen, met inachtneming van de gewenningsperiode van minimaal drie maanden vóór het ongeschikt maken van de oorspronkelijke nestplaats en de start van de werkzaamheden.

Antwoord

Hier is per abuis twee meter opgenomen in het activiteitenplan. Uiteraard zijn de kasten op ten minste drie meter hoogte geplaatst. Omdat de kasten voor 15 februari 2023 zijn geplaatst, wordt met zekerheid voldaan aan de vereiste gewenningsperiode van drie maanden.

2. Hoe waarborgt u dat de tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen van de huismus beschut en uit de volle zon geplaatst zullen worden, om hittestress te voorkomen?

Antwoord

De kasten zijn enigszins verspreid, maar meest aan de west- en noordzijde van de woningen geplaatst, direct onder de iets overhangende dakgoot. Zodoende hangen de kasten zo weinig als mogelijk in de zon, waardoor hittestress zoveel als mogelijk wordt voorkomen. De aanwezige woningen boden vanwege de constructie en oriëntering geen betere mogelijkheden om de kasten te plaatsen.

3. Hoe zal, na het realiseren van de permanente alternatieven voor de huismus, de verwijdering van de tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen vormgegeven worden?

Antwoord

De tijdelijke alternatieven zullen tot na de eerste broedperiode na afronding van de werkzaamheden blijven hangen. Zodoende is zeker dat de aanwezige mussen hebben kunnen wennen aan de permanente alternatieven en geen kasten worden verwijderd gedurende de periode dat nesten van de huismus in gebruik zijn.

Vleermuizen

4. U geeft aan minimaal 24 tijdelijke alternatieven te realiseren voor 4 zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis en 2 paarterritoria van de ruige dwergvleermuis. In tabel 1.1 van het activiteitenplan en de Broedvogel- en vleermuisonderzoeksrapportage van 30 november 2021 wordt echter aangegeven dat er 3 zomerverblijfplaatsen en 2 paarterritoria van de gewone dwergvleermuis en 2 paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis zijn aangetroffen. Graag vernemen wij hoe u voldoende tijdelijke alternatieven zult realiseren, met inachtnaam van de bijbehorende gewenningsperiode.

Antwoord

Aan de Lekoord 26 is zowel een paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis als de gewone dwergvleermuis aangetroffen, welke niet gelijktijdig aanwezig waren. We gaan ervan uit dat deze dieren van dezelfde verblijfplaats gebruik maken, waardoor deze slechts eenmaal hoeft te worden gemitigeerd. Zodoende komen we op een totaal van 24 alternatieve verblijfplaatsen, welke geplaatst zijn met inachtnaam van de vereiste gewenningsperiodes.

5. Graag vernemen wij hoe u waarborgt dat de tijdelijke alternatieve maatregelen voor vleermuizen niet in bestaande territoria van andere individuen worden geplaatst. Is hiervoor een omgevingscheck uitgevoerd?

Antwoord

Tijdens onze aanvullende onderzoeken letten we uiteraard voornamelijk op de woningen binnen de te onderzoeken complexen, maar we nemen de woningen in de directe omgeving altijd wel mee. Zeker grotere verblijfplaatsen (kraamverblijven) zien we hierbij naar verwachting niet over het hoofd en ook paarterritoria zijn voldoende opvallend, zodat met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid kan worden gezegd dat we deze zouden hebben aangetroffen. We gaan er dan ook vanuit dat de alternatieve verblijfplaatsen buiten actieve territoria van vleermuizen zijn geplaatst.

6. U geeft aan dat de tijdelijke vleermuiskasten gemaakt zijn van Okoume FSC hout plaatmateriaal, met afmetingen 140x290x570mm. Op figuur 2.1 in het activiteitenplan is een kast met twee compartimenten te zien, met ieder twee ruime open stukken om de vleermuis op te laten landen. Graag ontvangen wij de afmetingen van de voor de vleermuis functionele binnenruimte van dit type kast. Deze afmetingen dienen te voldoen aan model A als genoemd in het Kennisdocument Gewone Dwergvleermuis (BIJ12, juli 2017).

Antwoord

Het voor de kasten gebruikte hout is circa 12mm dik. De breedte van de binnenruimte komt daarmee op circa 26 cm en voldoet daarmee aan de vereiste 20-30 cm. De hoogte van de kast is in totaal 57 cm, maar hier gaat circa 15 cm aan aanliegplank vanaf. De hoogte per compartiment is daardoor iets minder dan 50 cm, maar beide compartimenten opgeteld bieden een hoogte van ruim 50 cm.

Permanente maatregelen

Huismus

8. In het activiteitenplan geeft u aan voor de huismus permanente maatregelen aan te brengen d.m.v. een vogelschroot onder de 2e panlat op meerdere adressen, of 24 inbouwstenen. Hoe zult u bij het toepassen van de vogelschroot waarborgen dat de temperatuur onder de dakpannen niet te hoog wordt voor de huismus en het nest?

Antwoord

Besloten is om het vogelschroot op de vierde panlat te plaatsen, teneinde meer spreiding in klimatologische omstandigheden te waarborgen. Daarmee wordt zoveel als mogelijk gewaarborgd dat de omstandigheden onder de pannen voldoen aan de eisen van de huismus.

Gierzwaluw

9. Graag ontvangen wij van u extra toelichting over de mogelijkheid tot het behouden van de bestaande invliegopeningen en nesten van de gierzwaluw.

Antwoord

Op dit moment wordt nog invulling gegeven aan de exacte planning en volgorde van de werkzaamheden. In overleg met de opdrachtgever zullen we aansturen op volledig behoud van de invliegopeningen.

10. Voor beoordeling van de compensatie voor de gierzwaluw houden wij het Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, juli 2023) aan. Graag vernemen wij of de gehele werkzaamheden buiten het broedseizoen van de gierzwaluw uitgevoerd kunnen worden. Indien dit niet het geval is, dienen de huidige verblijfplaatsen ongeschikt te gemaakt te

worden en, conform het Kennisdocument Gierzwaluw, passend en direct permanent gecompenseerd te worden. Graag vernemen wij hoe dit vormgegeven zal worden, indien van toepassing.

Antwoord

Zoals hierboven aangegeven is de exacte planning van de werkzaamheden per woningenblok nog niet bekend. We zullen erop aansturen dat de werkzaamheden ter plaatse van de bestaande nestlocaties buiten de broedperiode worden uitgevoerd. De mitigatie, indien de nestplaatsen niet kunnen worden behouden, zal direct bij aanvang van de werkzaamheden (september-oktober 2023) worden ingebouwd.

Vleermuizen

11. In het activiteitenplan geeft u aan dat er 24 permanente maatregelen voor de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis wordt gerealiseerd. Verwijzend naar de aantallen uit vraag 4 van deze brief, zijn deze aantallen niet toereikend. Graag vernemen wij hoe er passend gecompenseerd zal worden voor de aangetroffen verblijfplaatsen, met in achtneming van de bijbehorende gewenningsperiode.

Antwoord

Zie hiervoor de beantwoording van vraag 4.

12. Graag vernemen wij hoe u waarborgt dat de permanente maatregelen voor vleermuizen niet in bestaande territoria van andere individuen worden geplaatst. Is hiervoor een omgevingscheck uitgevoerd?

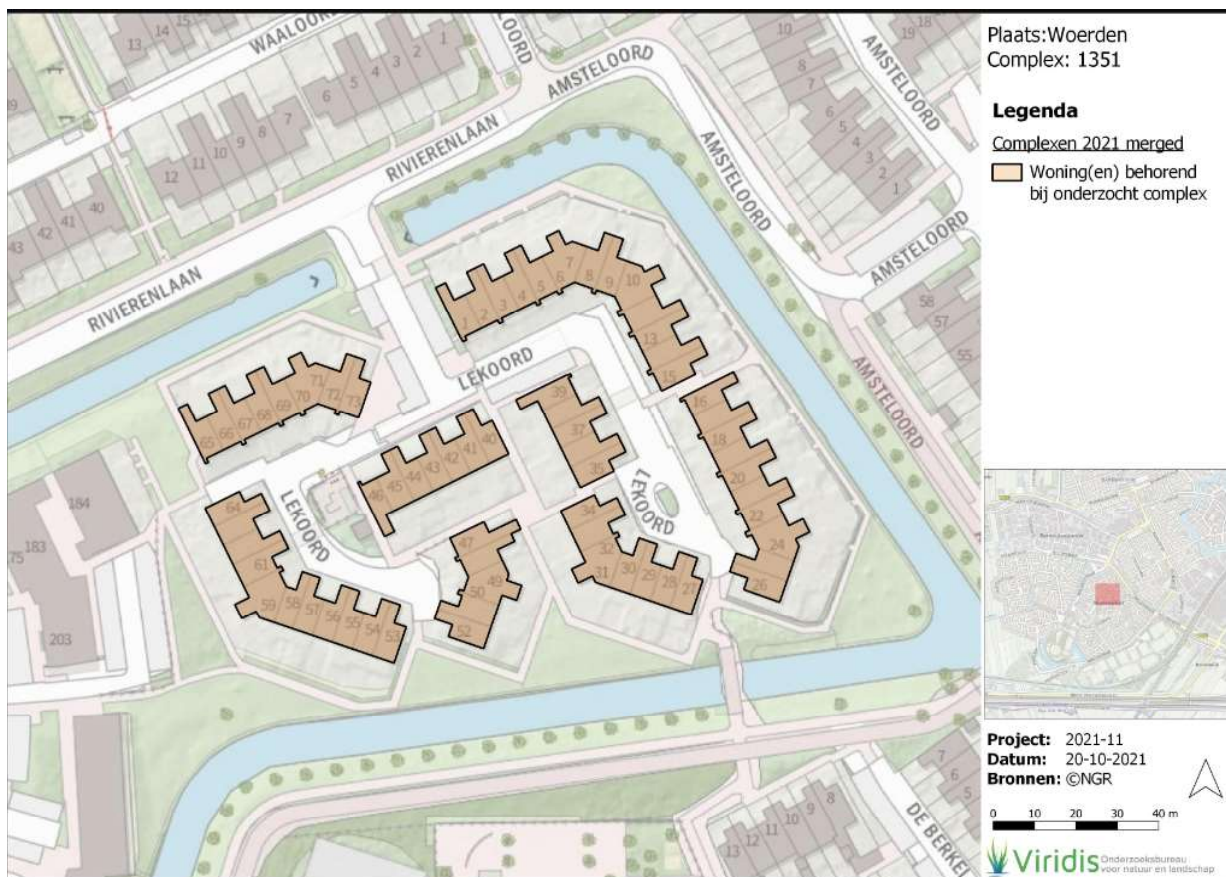
Antwoord

Zie hiervoor de beantwoording van vraag 5.

Bijlage 3: Locatie plangebied

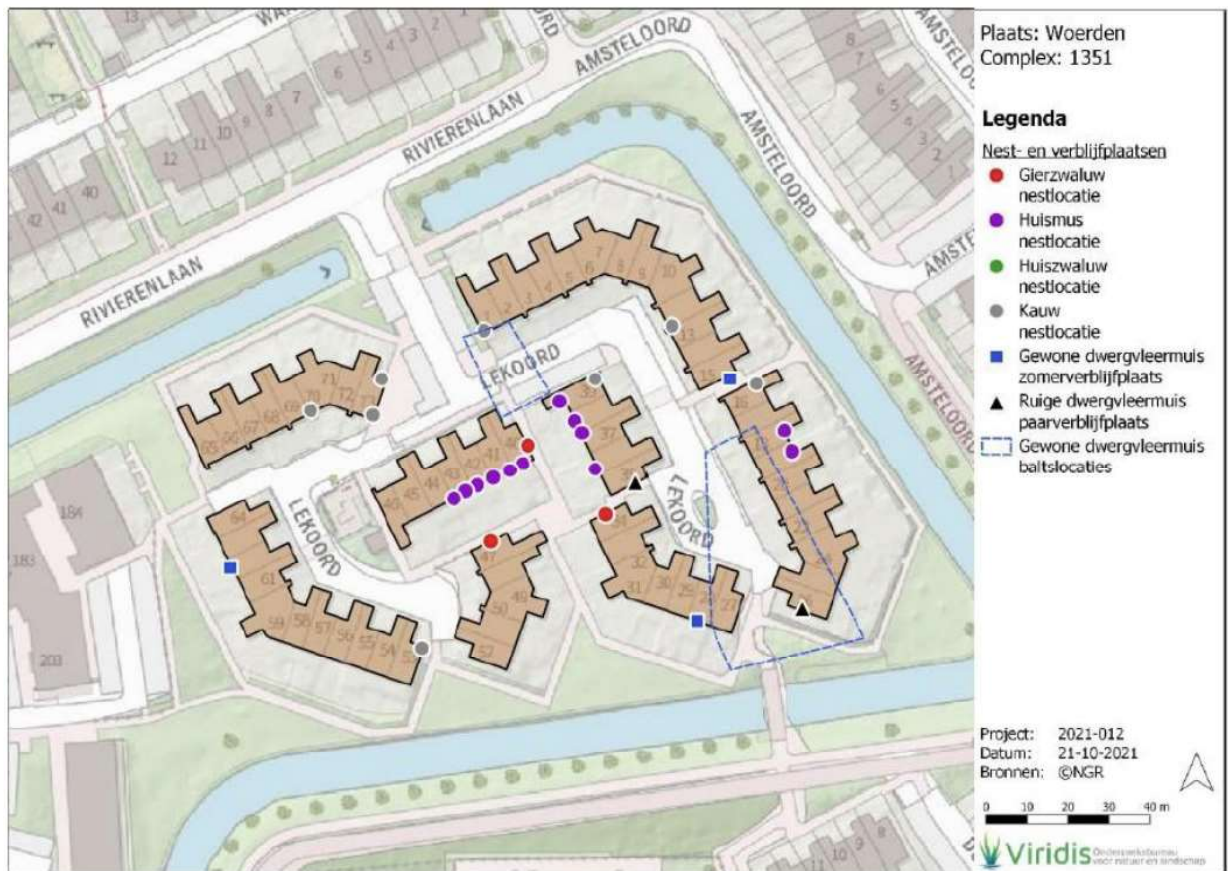
Bron: "Complex 1351" van 30 maart 2023.

Figuur 1. Locatie plangebied

Bijlage 4: Locatie aangetroffen verblijfplaatsen

Bron: "Activiteitenplan Lekoord te Woerden GroenWest" van 30 maart 2023

Figuur 1.1 | Resultatenkaart van het onderzoek aan Lekoord te Woerden.